

Yhteenveto puumarkkinatyöryhmien jäsenten (VM, Metsäliitto, Metsähallitus, Metsäteollisuus ry, Koneyrittäjät, MTK & Metsänomistajien liitto, UPM, UM, Stora Enso ja Suomensahat ry) toimittamista vastauksista koskien puumarkkinoiden informaation kehittämistä.

1. Minkälaista informaatiota tarvitaan puukaupan toimivuuden parantamiseksi?

Kaikissa vastauksissa painotettiin, että puukaupan tietojen tulee olla luotettavaa, kattavaa, läpinäkyvää ja ajantasaista ("ei kuukautta vanhempaa tietoa"). Tarvittava informaatiota on toteutuneet hinnat ja ostomäärät pääpuutavaralajeille hakkuutavoittain (ensiharvennus, harvennus sekä päätehakkuu). Vastauksissa kannatettiin Metlan 18.5.2010 Puumarkkinatyöryhmälle esittämiä puukaupan tilastoinnin kehittämisehdotuksia.

Vastauksissa painotettiin myös, että tilastoon pitää saada mukaan kaikki toimijat ja tilastoitavat kohteet määriteltävä siten, että kaikki käyttävät samoja perusteita ilmoittaessaan tietoja. Yhdessä vastauksessa ehdotettiin että kaikkien yli 50.000 m³ yksityismetsistä ostavien tahojen olisi luovutettava ostotietonsa tilastointiin. Kaikki kehitystoimenpiteet pitää toteuttaa siten, että kilpailulainsäädännön ja tilastolainsäädännön vaatimukset otetaan jo suunnittelun alkuvaiheessa huomioon.

Neljässä vastauksessa otettiin esille, että pikkutukkien ja energiapuun (hakkuutähde, energiaranka, kannot) hintatiedot olisi hyvä olla myös tilastoissa mukana. Lisäksi ehdotettiin, että runkohinnan mukaan saanti hintatilastoihin parantaisi markkinoiden toimivuutta

Puumarkkinoiden tilastoinnin lisäksi esitettiin, että tarjolla olisi ajantasaista tietoa puun hinnoista eri maissa, tärkeimpien vientimaiden/-alueiden lopputuotemarkkinoista, kaadetun puun ja pystyvarastojen määristä sekä kotimaisen sahatavaramarkkinan hintatietoa kuukausitasolla. Lisäksi otettiin esille, että säännöllisesti tehtävät metsäalan suhdanne-ennusteet parantaisivat markkinatoimijoiden toiminnan ennakoitavuutta.

2. Mikä taho voisi tuottaa tiedon, millä tavalla ja sisällöllä?

Vastauksissa painotettiin, että tietojen lähteenä olisi vain yksi virallinen ja julkinen tieto ja tiedon julkistajan tulisi olla puolueeton puukaupan osapuolista riippumaton viranomainen/organisaatio. Vastauksissa tuli myös esille, että tiedon tuottaja olisi taho, joka pystyy tekemään tilaston tehokkaasti, luotettavasti ja säännöllisesti.. Kymmenestä vastaajasta yhdeksän ehdotti, että Metlalla on parhaat edellytykset toteuttaa nykyiseen tilastoon tarvittavat muutokset ja tuottaa puukaupan tilastoa. Yksi vastaaja ehdotti Tilastokeskusta tai muuta vastaavaa puolueetonta taho.

Kaksi vastaaja otti esille, että tiedot tulee kerätä suoraan toimijoilta eikä näiden välikäsilta. Yksi vastaaja ehdotti, että Metsäteollisuus ry toimittaa jäsentensä tiedot kootusti Metlaan. Seitsemän vastaajaa ei ottanut kantaa tiedon keruun organisointiin.

3. Mikä olisi tilastoinnin aluejako?

Vastauksissa painotettiin että aluejaotuksessa on otettava huomioon kilpailupoliittiset näkökohdat. Lähes kaikki vastaajat kannattivat Metlan esityksen mukaista jakoa 7 hinta-alueeseen, jossa nykyinen Pohjanmaan alue olisi jaettu kahdeksi alueeksi. Yksi vastaajista ehdotti, että metsäkeskusten alueyksiköt olisivat sopiva aluejako puumarkkinoiden seurannassa tai toinen vaihtoehto voisi olla maakunta. Tällöin tiedot olisivat monelle vielä selkeämmin ymmärrettävissä.

4. Millä tavalla esitettyjä hintaindeksejä voisi käytännössä hyödyntää?

Vastauksissa todettiin, että hintaindeksi voisi luoda uusia mahdollisuuksia puukauppatapojen kehittämiseen ja indeksejä voisi käyttää erityisesti osana suurten, pääasiassa institutionaalisten, metsänomistajien kanssa tehtävien pitkäaikaisten puukauppasopimusten hinnoittelun osana. Jokainen toimija voisi itse määritellä, miten käyttää käytännössä indeksejä. Indeksointi saattaisi avata mahdollisuuksia myös hintasuojausmekanismien kehittämiseen. Yksittäinen metsänomistaja voisi puukauppa tehdessään pienentää puun hintakehitykseen liittyvää riskiä koko myyntimäärän tai tietyn osan kohdalla

Yksi vastaajista epäili, että on vaikea uskoa hintaindeksin lisäävän puukauppaa. Lisäksi esitettiin, että hintaindeksioinnin hyöty nykyisin vallitsevimmalla puukauppatavalla eli pystykaupalla on minimaalinen. Vaihtoehtoisesti pystykauppatapaa tai pystykauppahinnoittelua pitäisi kehittää. Toimituskaupassa indeksoinnista olisi hyötyä, kun ensin tehtäisiin määrällinen raamisopimus ja hinta sovittaisiin myöhemmin.

5. Mitä tietoja indeksijärjestelmän tulisi kattaa?

Indeksijärjestelmän sisältöä koskien ei tullut montaa vastausta. Vastauksissa ehdotettiin esim., että indeksin lähtöarvo olisi viimeisen kymmenen vuoden keskiarvon pääpuutavaralajeittain ja alueittain. Indeksijärjestelmä antaisi tiedon tapahtuneesta muutoksesta. Seuranta koskisi hintoja ja ostomääriä. Hintaindeksi voisi olla osittain sidottu sekä lopputuotteiden hintoihin että valuuttakursseihin sekä naapurimaiden puun hintoihin.

Vastauksissa painotettiin, että hintaindeksijärjestelmän jatkosuunnittelussa on otettava huomioon kilpailuoikeudelliset näkökohdat ja vaikutukset markkinoiden toimivuuteen. Indeksien laadinta vaatii vahvaa asiantuntemusta ja sitä on lähdettävä kehittämään yhteistyössä alan toimijoiden kesken. Vastauksissa painotettiin, että indeksin osalta tarvitaan vielä lisäinformaatiota ja mahdollisesti työryhmä, joka tekee asiasta esityksen.

Ehdotus puukaupan tilastoinnista 9.8.2010

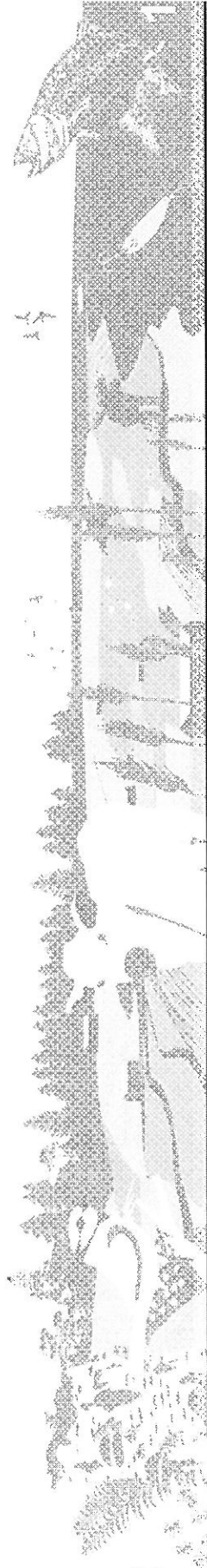
Marja Kokkonen, MMM

Tiedonkeruun organisointi

- Metla vastaa puukaupan tilastoinnista ja sen kehittamisestä osana Suomen virallista tilastoa.
- Tiedonkeruu organisoidaan siten, että Metsäteollisuus ry:n kymmeneltä jäsenyritykseltään jo valmiiksi keräämää tietoa hyödynnetään täysimääräisesti. Metsäteollisuuden hinta- ja määrätietojen tulisi olla metsäkeskuskohtaisia.
- Metsäteollisuus ry:n aineistoa täydennetään kuukausittain tehtävällä lisäkyselyllä, joka kattaa alueittain tarkasteltuna merkittävimmät Metsäteollisuus ry:n ulkopuoliset puunostajat (ks. tarkemmin kohta 2.4).
- Viikkotilastointi on siten ennakkotilasto ja lopulliset luvut puukaupan hinnoista ja määristä julkaistaan kuukausittain.

Tietosisältö

- Metsäteollisuus ry toimittaa viikoittain hakkuutavoittaiset (ensiharvennus, muu harvennus ja päätehakkuu) määrä- ja hintatiedot.
- Metsäteollisuus ry:n ulkopuoliset ostajat toimittavat kuukausittain hakkuutavoittaiset määrä- ja hintatiedot.
- Nykyisen kuuden pääpuutavaralajin lisäksi kysytään myös mänty- ja kuusipikkutukin ostomäärät ja hinnat.
- Hintatiedot toimitetaan ilman hintalisää.
- Metla varmistaa yksittäisten puunostajien tietosuojan, kun tilaston luokituksia tarkennetaan.

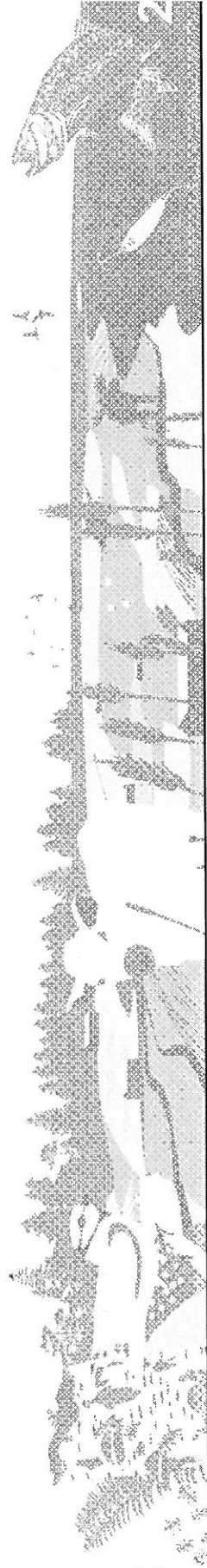
Ehdotus puukaupan tilastoinnista 9.8.2010

Tilastoinnin aluejaot

- Puun viikoittaisessa ja kuukausittaisessa tilastoinnissa siirrytään seitsemään hinta-alueeseen. Nykyinen Pohjanmaan alue jaetaan kahtia metsäkeskusrajojen mukaan siten, että Rannikko/Pohjanmaan (1b) ja Etelä-Pohjanmaan (7) metsäkeskukset muodostavat oman hinta-alueensa, toiseen alueeseen kuuluvat Kainuun (11) ja Pohjois-Pohjanmaan (12) metsäkeskukset.
- Metsäkeskuskohtaiset hinnat kalenterivuositain julkaistaan tilastovuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä.

Puukauppatilaston kattavuuden parantaminen

- Metla kysyy kuukausittain alueellisesti edustavalta otokselta Metsäteollisuus ry:n ulkopuolisista yrityksistä metsäkeskuskohtaisia puumäärä- ja hintatietoja. Otoksen koko on arviolta 20 yritystä, joilta Metla kysyy tiedot suoraan. Aineisto pyritään saamaan kunnittain.
- Lisäotoksen tiedot yhdistetään Metlassa Metsäteollisuus ry:n metsäkeskuskohtaisiin datoihin.
- Tavoitteena on, että tilaston nykyinen 11 päivän tuotantoviive säilyy ennallaan.
- Kaikki puumarkkinatyöryhmissä edustettuina olevat tahot tukevat oman roolinsa mukaisesti tietojen toimittamista Metlaan

Ehdotus puukaupan tilastoinnista 9.8.2010

Energiapuun tilastointi

- Puuenergian tilastoinnista ja siinä sovellettavasta työnjaosta Metlan ja muiden toimijoiden kesken neu-votellaan myöhemmin erikseen.

Puukauppatilaston kattavuuden parantaminen

- Aikataulussa edetään kahdessa vaiheessa tiedon toimittajien valmiuden ja Metlan järjestelmän muutosten mukaisesti. Metsäteollisuus ry:n jäsenyrityksien osalta tarkennetut hintatiedot seitsemän hinta-aluejaon mukaisesti toimitetaan syys - lokakuun 2010 tiedoista lähtien. Tiedonkeruu muilta yrityksiltä suunnitellaan syksyn 2010 aikana siten, että nämä yritykset tulisivat tilastointiin mukaan vuoden 2011 alusta.

Ehdotus puukauppatilastoinnin järjestämiseksi

1. Ehdotuksen lähtökohdat

Lähtökohtana tässä ehdotuksessa on Metlan puumarkkinatyöryhmässä 18.5. puukauppatilastoinnista tekemät ehdotukset, joita on muokattu palautteen ja kommenttien perusteella (kokouksen asialistan liite 2). Puumarkkinaosapuolet ovat peruslinjoista yksimielisiä, mutta yksityiskohdista on erilaisia näkemyksiä. Tämä ehdotus on laadittu siten, että osapuolten tärkeinä pitämät tilastojen ajantasaisuus ja kattavuus sekä hakkuutapojen ja puutavaralajien tarkempi jaottelu toteutuisivat mahdollisimman hyvin ja kilpailulainsäädännön vaatimukset tulisivat huomioitua. Metla olisi puukauppatilaston laatija, jolloin tilasto olisi osa Suomen virallista tilastoa ja täyttäisi sen tiukat kriteerit.

2. Puukauppatilastoinnin järjestäminen

2.1. Tiedonkeruun organisointi

- Metla vastaa puukaupan tilastoinnista ja sen kehittämisestä osana Suomen virallista tilastoa.
- Tiedonkeruu organisoidaan siten, että Metsäteollisuus ry:n kymmeneltä jäsenyritykseltään jo valmiiksi keräämää tietoa hyödynnetään täysimääräisesti. Metsäteollisuuden hinta- ja määrätietojen tulisi olla metsäkeskuskohtaisia.
- Metsäteollisuus ry:n aineistoa täydennetään kuukausittain tehtävällä lisäkyselyllä, joka kattaa alueittain tarkasteltuna merkittävimmät Metsäteollisuus ry:n ulkopuoliset puunostajat (ks. tarkemmin kohta 2.4).
- Viikkotilastointi on siten ennakkotilasto ja lopulliset luvut puukaupan hinnoista ja määristä julkaistaan kuukausittain.

Ehdotetulla tavalla turvataan viikkotilastojen julkaiseminen nykyisellä aikataululla. Mikäli kaikkien tiedontoimittajien aineisto sisällytettäisiin viikkotilastoihin, niiden viive kasvaisi merkittävästi. Kaikkien tahojen tiedon kerääminen Metlaan lisäisi niin ikään viivettä ja olisi Metlan nykyisessä rahoitustilanteessa erittäin vaikeaa. Metsäteollisuus ry:ä sitoo tiedon toimittaja virallisen tilaston tiedontoimittajien laatukriteerit.

2.2. Tietosisältö

- Metsäteollisuus ry toimittaa viikoittain hakkuutavoittaiset (ensiharvennus, muu harvennus ja päätehakkuu) määrä- ja hintatiedot.
- Metsäteollisuus ry:n ulkopuoliset ostajat toimittavat kuukausittain hakkuutavoittaiset määrä- ja hintatiedot.
- Nykyisen kuuden pääpuutavaralajin lisäksi kysytään myös mänty- ja kuusipikkutukin ostomäärät ja hinnat.
- Hintatiedot toimitetaan ilman hintalisiä.
- Metla varmistaa yksittäisten puunostajien tietosuojaan, kun tilaston luokituksia tarkennetaan.

Puumarkkinatyöryhmän jäsenten kannanottojen mukaan hakkuutavoittainen tilastointi on tärkein uudistus puukauppatilastoinnissa. Myös pikkutukin mukaanottoa puutavaralajiksi pidetään tärkeänä. Nämä uudistukset on mahdollista toteuttaa, kun samalla huomioidaan kilpailulainsäädännön tietosuojavaatimukseen perustuvat tilastotoimen periaatteet. Julkaistavien tietojen tulee perustua vähintään kolmen ostajan tietoihin. Luokitusten lisääminen lisää täten myös salassa pidettävien tietojen määrää varsinkin, jos aluejaossa siirryttäisiin merkittävästi pienempiin alueisiin. Tilastoinnin aluejakoesitys kohdassa 2.3 on siten sovitettu yhteen tarkentuvan tietosisällön kanssa.

Nykyisessä hintatilastossa mahdolliset ehdolliset lisät tai erät (esimerkiksi sopimusasiakkaiden kanssa sovitut hinnantarkistukset tai hankintakauppojen laatu- ja aikaisuuslisät) eivät sisälly hintoihin. Tämä on yksiselitteinen menettely, koska "lopullisesti toteutuneet" hinnat ovat selvillä usein vasta kuukausien päästä. Ei ole käytännössä mahdollista korjata sopimushintoja taannehtivasti, koska se merkitsisi kahta erillistä hintatilastointia.

2.3. Tilastoinnin aluejaot

- Puun viikoittaisessa ja kuukausittaisessa tilastoinnissa siirrytään seitsemään hinta-alueeseen. Nykyinen Pohjanmaan alue jaetaan kahtia metsäkeskusrajojen mukaan siten, että Rannikko/Pohjanmaan (1b) ja Etelä-Pohjanmaan (7) metsäkeskukset muodostavat oman hinta-alueensa, toiseen alueeseen kuuluvat Kainuun (11) ja Pohjois-Pohjanmaan (12) metsäkeskukset.
- Metsäkeskuskohtaiset hinnat kalenterivuositain julkaistaan tilastovuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä.

Nykyisestä kuudesta hinta-alueesta on mahdollista siirtyä seitsemään puuostajien tietosuojan kärsimättä ja samalla tarkentaa tiedon sisältöä edellisessä kohdassa kuvatulla tavalla.

2.4. Puukauppatilaston kattavuuden parantaminen

- Metla kysyy kuukausittain alueellisesti edustavalta otokselta Metsäteollisuus ry:n ulkopuolisista yrityksistä metsäkeskuskohtaisia puumäärä- ja hintatietoja. Otoksen koko on arviolta 20 yritystä, joilta Metla kysyy tiedot suoraan. Aineisto pyritään saamaan kunnittain.
- Lisäotoksen tiedot yhdistetään Metlassa Metsäteollisuus ry:n metsäkeskuskohtaisiin datoihin.
- Tavoitteena on, että tilaston nykyinen 11 päivän tuotantoviive säilyy ennallaan.
- Kaikki puumarkkinatyöryhmässä edustettuina olevat tahot tukevat oman roolinsa mukaisesti tietojen toimittamista Metlaan

Nykyinen tilastointi perustuu 10 Metsäteollisuus ry:n jäsenyrityksen tietoihin, joista osa on myös Suomen Sahojen jäseniä. Tilaston kattavuus on noin 84 % koko maan yksityismetsistä ostetusta puusta (tukkipuu noin 80 %, kuitupuu noin 88 %). Metsäkeskukset tarkasteltuna peittävyys vaihtelee 77 ja 96 prosentin välillä. Se on paras Itä-Suomessa ja heikoin Etelä- ja Keski-Suomessa sekä Lapissa.

Tilaston kattavuus on jo nyt korkea. Jotta tilastointiviive ei kasvaisi ja tilastoinnin työmäärä pysyisi kohtuullisena, viikkotilastointi perustuisi jatkossakin Metsäteollisuus ry:n toimittamiin aineistoihin. Muut yritykset tulisivat mukaan kuukausittaiseen ja kalenterivuositaiseen puukaupan seurantaan. Viikkotilasto olisi siten luonteeltaan ennakkotilasto ja lopulliset tiedot määrästä ja hinnoista tuotettaisiin kuukausitasolla. Samanlainen ennakkotieto/lopullinen tieto -menettely on käytössä myös hakkuu- ja metsäteollisuuden ulkomaankauppatilastossa.

Metla räätälöi markkinahakkuutilaston laajentamisen metsäkeskuksittain poimitun ja alueellisesti edustavan ostajakohtaisten hakkuumäärien perusteella. Pyrkimyksenä olisi lisätä tiedon keruuta tilastoinnin ulkopuolella oleviin 20 suurimpaan yritykseen. Näistä arviolta puolet on Suomen Sahojen jäseniä. Ulkopuolelle jäävien pienempien yritysten tietojen tilastointi ei juuri vaikuttaisi tuloksiin. Tilaston kattavuus olisi jatkossa kaikissa metsäkeskuksissa tukkipuun osalta vähintään 90 % ja kuitupuussa 95 %.

Tiedonkeruu lisäotokselta tulee olemaan haastava tehtävä. Tietojen toimittaminen Metlalle on vapaaehtoista, eikä kenelläkään PK-tilaston kehittämiseen osallistuvista tahoista ole valtuuksia pakottaa yrityksiä vastaamaan. Tiedon toimittamisen motivointiin tulisikin kaikkien tahojen osallistua oman roolinsa mukaisesti. Erityisen tärkeä toteutumisvaiheen onnistumiselle olisi Suomen Sahojen tuki sille, että mahdollisimman moni jäsenyrityksistä toimittaisi tietojaan PK-tilastoon.

2.5. Energiapuun markkinaseuranta

Energiapuukaupan kehittyminen edellyttää luotettavaa alueellista markkinainformaatiota energiapuun osto- tai korjuumääristä ja hinnoittelusta. Puuenergian tilastoinnista ja siinä sovellettavasta työnjaosta Metlan ja muiden toimijoiden kesken neuvotellaan myöhemmin erikseen.

3. Muutosten aikataulu

- Aikataulussa edetään kahdessa vaiheessa tiedon toimittajien valmiuden ja Metlan järjestelmän muutosten mukaisesti. Metsäteollisuus ry:n jäsenyrityksien osalta tarkennetut hintatiedot seitsemän hinta-aluejaon mukaisesti toimitetaan syys - lokakuun 2010 tiedoista lähtien. Tiedonkeruu muilta yrityksiltä suunnitellaan syksyn 2010 aikana siten, että nämä yritykset tulisivat tilastointiin mukaan vuoden 2011 alusta.

